دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهر

فصلنامه‌ی علمی- پژوهشی فضای جغرافیایی

سال چهاردهم، شماره‌ی۴۵

بهار ۱۳۹۳، صفحات ۱۷۷-۱۴۹

وحیدرضا مردانی[۱]

الهام امینی[۲]

سعید هاشمی طباطبایی[۳]

مریم برومند[٤]

مطالعه تطبیقی روش‌های کاربردی کاهش آسیب‌پذیری شهر مقابل زلزله در ایران و جهان

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۰۳/۲۵ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۱/۰۹/۲۳

چکیده

زلزله یکی از مخرب‌ترین پدیده‌های طبیعی بوده که به دنبال آن طیف گسترده‌ای از آسیب‌ها مطرح می‌گردد: صرف‌نظر از خسارات اقتصادی وارد بر شهر و در مقیاس کوچک‌تر بر شهروندان، تلفات انسانی و مشکلات روحی ناشی از مرگ عزیزان، بی‌خانمانی و ناامنی هر یک به تنهایی یک بحران تلقی می‌شوند. از آنجا که نمی‌توان مانع از وقوع زلزله شد، باید در جستجوی راهکارهایی برای مقابله با آن بر آمد. در این میان بررسی خصوصیات و ویژگی‌های شهر می‌باید پایه و اساس اقدامات پیشگیرانه قلمداد شود. چرا که با فرض برابر بودن شدت زلزله، نحوه رفتار شهر است که می‌تواند زلزله را از یک پدیده طبیعی به یک فاجعه انسانی تبدیل نماید. هدف مقاله حاضر بررسی مهم‌ترین روش‌های جهانی و ملی در ارتباط با کاهش آسیب‌پذیری ناشی از زلزله و باز تعریف مجموعه راهکارهای شهرسازی در جهت کاهش آسیب‌های آن است. روش تحقیق با توجه به ماهیت داده‌ها به صورت کیفی و اسنادی است. درعین‌حال که برای بررسی

۱- دانشجوی دکترای طراحی شهری، آکادمی علوم ارمنستان E- mail: vahidreza.mardani@gmail.com

۲- استادیار و مدیرگروه شهرسازی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پردیس

۳- دانشیار مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی، رئیس بخش ژئوتکنیک و روسازی

٤- کارشناس ارشد طراحی و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پردیس E- mail:mry.brmd@gmail.com

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]

تجارب و اقدامات مختلف، روش تحلیل مقایسه‌ای به کار گرفته شده است. سرانجام اینکه با توجه بـه ماهیـت داده‌هـای تحقیق، شیوه پژوهش کیفی خواهد بود. نتایج حاکی از آن است که نمونه‌های جهانی تاکید بیش‌تری بر مساله بافت شـهر شامل فضاهای باز، شبکه راه‌های ارتباطی و توده‌های کالبدی داشته در صورتی که در تجارب مربوط به ایران صرف‌نظـر از مطالعات گروه جایکا، در غالب موارد نمونه‌های سنجش و کاهش آسیب‌پـذیری در مقیـاس تـک بناهـا انجـام‌شـده و شاخص‌های اجتماعی نیز نادیده گرفته‌شده‌اند. سـخن پایـانی آن کـه کـاهش آسـیب‌پـذیری شـهرها در برابـر زلزلـه در بلندمدت، زمانی محقق خواهد شد که ایمنی شهر در برابر آن به عنوان یک هدف در تمامی سطوح برنامه‌ریـزی و بـویژه برنامه‌ریزی شهری مورد نظر قرار گیرد.

کلید واژه ها: زلزله، آسیب‌پذیری، برنامه‌ریزی شهری، مطالعات جهانی.

[Downloaded from geographical-space.iau-ahar.ac.ir on 2026-10-31]